



Talonrakennus- ja pintakäsittelyalan työelämätoimikunnan tilannekuva v. 2020–2021

Talonrakennus- ja pintakäsittelyalan työelämätoimikunta on laatinut tilannekuvan toimialansa tutkintojen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta. Työelämätoimikuntien tehtäviin kuuluu tuottaa vuosittain tietoa ammatillisen koulutuksen näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laadusta omalla toimialallaan (Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017). Tätä tehtävää varten työelämätoimikunnilla on ollut käytössään seuranta-, arviointi- ja palautetietoa muun muassa Opetushallinnon tilasto-, ohjaus- ja säätelypalvelusta ja kansallisesta KOSKI-tietovarannosta.

Vuoden 2020 suoritustiedot on annettu toimikuntien käyttöön vuoden 2021 keväällä. Tämän ajankohdan jälkeen KOSKI-dataan tehdyt oppilaitosten tekemät mahdolliset korjaukset eivät näy tässä tilannekuvassa. Sama koskee vuoden 2021 suoritustietojen tilastotietoja, jotka on poimittu KOSKI-tietokannasta 2022 alkuvuodesta. Tarkistettujen suoritustietojen julkaisua myöhemmin Opetushallinnon tilastopalvelussa Vipunen.fi -sivustolla.

Tilannekuvassa käytetyt tiedot on poimittu KOSKI-tietokannasta suoraan siinä muodossa kuin oppilaitokset ovat ne ilmoittaneet. Tilastot voivat sisältää puutteellisia tai virheellisiä tietoja. Esimerkiksi teknisistä syistä johtuen, kaikki oppilaitosten omiin opintohallintojärjestelmiin kirjatut tiedot eivät ole siirtyneet KOSKI-tietokantaan oikein, jolloin tieto tilastoituu ”ei tietoa”/”ei ilmoitettu” -kohtien alle.

Lähdemateriaalina on ollut esimerkiksi toimikuntien vierailukäyntiraportit, oikaisupyynnöt ja lausunnot.

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritustiedot

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Rakennusalan perustutkinto	2222	24430	2170	25507
Talonrakennuksen osaamisala	1809		1725	
Kivialan osaamisala	8		10	
Maarakennuksen osaamisala	21		28	
Maarakennuskoneenkuljetuksen osaamisala	353		385	
Ei tietoa	31		22	
Talonrakennusalan ammattitutkinto	116	1221	143	1389
Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto	47	161	47	147
Pintakäsittelyalan perustutkinto	545	5951	675	7105
Rakennusmaalauksen osaamisala	364		569	
Lattianpäällystyksen osaamisala	4		27	
Teollisen pintakäsittelyn osaamisala	9		36	
Tuotemaalauksen osaamisala			9	
Rakennusten pintakäsittelyjen osaamisala (siirtymäaika 31.12.2021 saakka)	133		25	
Metallituotteiden pintakäsittelyjen osaamisala (siirtymäaika 31.12.2021 saakka)	16		3	
Ei tietoa	19		6	
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	36	134	52	217
Rakennusmaalauksen osaamisala	24		16	
Lattianpäällystyksen osaamisala	3		3	

Tutkintojen ja tutkinnon osien suoritukset	2020		2021	
	koko tutkinto	tutkinnon osa	koko tutkinto	tutkinnon osa
Teollisen pintakäsittelyn osaamisala	6		24	
Ei tietoa	3		9	
Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto	15	82	26	10
Rakennusmaalauksen osaamisala	12		6	
Lattianpäällystyksen osaamisala	1			
Teollisen pintakäsittelyn osaamisala	1		19	
Ei tietoa	1		1	
Rakennustuotealan ammattitutkinto	2	14	5	98
Betonituotteiden valmistus	2		4	
Keraamisten tuotteiden valmistus				
Kivipohjaisten rakennuseristeiden valmistus				
Kivipohjaisten rakennuslevyjen valmistus				
Perusmateriaalien valmistus				
Puristettujen rakennuskivien valmistus				
Ei tietoa			1	
Rakennusalan työmaajohdon erikoisammattitutkinto	99	609	148	642
Rakennustyömaan työnjohdon osaamisala	47		80	
Työmaapäällikön osaamisala	41		56	
Ei tietoa	11		12	
Yhteensä	3082	32 602	3266	35 115

* Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 tietojen osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 tietojen osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen. Tutkinnon osien suoritukset eivät sisällä paikallisina ilmoitettuja tutkinnon osia. Siirtymäajalla olevat tutkinnot eivät näy ko. taulukossa eivätkä sisälly taulukossa oleviin määriin.

Tavoitteena tutkinnon osia /tavoitteena koko tutkinto

Toimikunnan tutkintojen osalta opiskelun tavoitteena on lähinnä koko tutkintojen suorittaminen. Kuitenkin Talonrakennusalan ammattitutkinnossa on useimmiten tutkinnon osan/osien suorittaminen tavoitteena koska Asbestityöt -tutkinnon osa suoritetaan useimmiten erillisenä.

Pohdintoja

Tutkintojen ja tutkinnon osien määrien kehitys

Talonrakennusalan ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa on huolestuttavan vähän suorituksia kosteus- ja korjausrakentamisessa. Tasoitetöissä myös vähän suorituksia, vaikka osaamiselle olisi tarvetta.

Suoritusmäärät pysyneet melko ennallaan. Pitkällä aikavälillä Talonrakennusalan at:n ja eat:n osalta laskua. Toimikunta pohtii, voiko laskun taustalla olla rahoitukseen liittyvät syyt. Rakennusalan perustutkinnosta valmistuneiden työllisyys parantunut tasaisesti pitkällä aikavälillä. Taustalla voi olla aikuisten opiskelijoiden kasvanut määrä, aikuiset voivat olla motivoituneempia opiskelemaan.

Lisääntyneet suoritusmäärät voivat johtua aikuisten aktivoitumisesta, koronasta huolimatta hyvinä jatkuneista suhdanteista sekä jatkuvasta hausta. Vähentyneet suoritusmäärät voivat johtua esim. alan vetovoimaisuudesta. Erityisesti pääkaupunkiseudulla rakennusalan koulutukset eivät kiinnosta nuoria, siksi aikuisten suhteellinen määrä kasvanut. Alan epävarmuus, sitoutuminen sekä nuorten opiskelu- ja työvalmiudet ovat haasteelliset.

Marginaalisesti suoritettut tutkinnot ja osaamisalat

Rakennustuotealan ammattitutkinnoissa on suorituksia huolestuttavan vähän johtuen koronasta. Rakennustuotealan koulutukseen ei voi hakeutua jatkuvalla haulla, ovat pääsääntöisesti yrityskohtaisia koulutuksia. Pintakäsittelyalan ammattitutkinnoissa samoin huolestuttavan vähän suoritettuna lattianpäällystyksen osaamisalaa verrattuna siihen, miten paljon osaajille olisi kysyntää.

Tutkintojen järjestäminen

Aktiiviset koulutuksen järjestäjät / järjestämisluvat

Tutkinto	Järjestämisluvat	Aktiiviset järjestäjät
Rakennusalan perustutkinto	56	51
Talonrakennusalan ammattitutkinto	46	36
Talonrakennusalan erikoisammattitutkinto	33	14
Pintakäsittelyalan perustutkinto	56	43
Pintakäsittelyalan ammattitutkinto	28	17
Pintakäsittelyalan erikoisammattitutkinto	14	6
Rakennustuotealan ammattitutkinto	11	2
Rakennusalan työmaajohdon erikoisammattitutkinto	9	6

** aktiivisuus määritellään sillä, onko koulutuksen järjestäjältä/oppilaitokselta kirjautunut tutkintojen tai tutkinnon osien suorituksia joko 2020 tai 2021 vuonna toimikunnalle toimitetun KOSKI-datan perusteella. Tiedot poimittu alkuvuodesta 2021 (vuoden 2020 osalta) ja alkuvuodesta 2022 (vuoden 2021 osalta), eikä tietoja ole päivitetty näiden ajankohtien jälkeen.*

Pohdintoja

Muutokset tutkintojen järjestämislupien määrässä

Koulutuksen järjestämislupien määrässä on joidenkin tutkintojen osalta tapahtunut pieniä lisäyksiä edellisiin vuosiin 2018—2019.

Tutkintojen järjestäminen

Yleisellä tasolla koulutuksen (tutkintojen) järjestämislupia on kattavasti ympäri maan.

Tutkintojen / tutkinnon osien suoritusten jakautuminen koulutuksen järjestäjien välillä

Suoritukset jakautuvat osittain siten että on sekä koulutuksen järjestäjiä, joilla on paljon suorituksia, mutta myös koulutuksen järjestäjiä, joilla vähän suorituksia suhteessa paljon suorituksia tuottaviin.

Tutkintojen järjestämisen kattavuus maantieteellisesti ja kielellisesti

Tutkintoja on järjestetty kattavasti eri puolilla maata. Myös ruotsinkielisiä suorituksia löytyy melko kattavasti, mm. eteläisessä Suomessa sekä Pohjanmaalla.

Näyttöjen toteutuksen ja osaamisen arvioinnin laatu

Näyttöjen suorituspaikan jakautuminen

Rakennusalan perustutkinnossa suoritetaan n. 52,2 %:ssa työpaikalla. Pintakäsittelyalan perustutkinnossa n. 36 % suoritetaan työpaikalla. Talonrakennusalan ammattitutkintoa suoritetaan hiukan enemmän työpaikalla kuin oppilaitoksessa. Asbestityöt nostavat oppilaitosnäyttöjen lukua. Pintakäsittelyalan ammatti- ja erikoisammattitutkintoja suoritetaan eniten työpaikalla. Ei tietoa -kohta vielä merkittävä.

Amispalautteen keskiarvo näytöstä (päättökysely)

Opiskelijapalautteen päättökyselyssä olevat keskiarvot näytöistä toimikunnan tehtäväalueeseen olevista tutkinnoista näyttivät hyvältä.

** opiskelijapalautteen tarkastelujakso on 1.7.2019 – 31.12.2021. Arviointiasteikko 1–5, jossa (5) täysin samaa mieltä, (4) jokseenkin samaa mieltä, (3) osin samaa osin eri mieltä, (2) jokseenkin eri mieltä, (1) täysin eri mieltä*

Pohdintoja

Kaksikantaisuuden toteutuminen osaamisen arvioinnissa

Perustutkinnoissa kaksikantaisuus toteutuu melko hyvin. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa myös kaksikantaisuuden toteutuminen toteutuu melko hyvin.

Koronaepidemian aikana rakennusalan perustutkinnossa ja pintakäsittelyalan perustutkinnossa kaksikantaisuus (opettaja ja työelämän edustaja) toteutuu heikosti. Kyseisten alojen ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa kaksikantaisuus toteutuu paremmin.

Näyttöympäristöt ja niiden soveltuvuus osaamisen osoittamiseen

Koski ei hyväksy työpaikalla järjestettäväksi näytöksi ilman y-tunnusta olevaa työpaikkaa, esim. omakotirakennustyömaa. Tällöin ne kirjautuvat Koskessa oppilaitosnäytöiksi. Nämä ovat näyttöympäristöinä kuitenkin verrattavissa oikeisiin työpaikkoihin edellyttäen, että arviointi tapahtuu kaksikantaisesti.

Näyttöjen laatu voi vaihdella. Tasalaatuisuus olisi tärkeä varmistaa, jotta arviointi olisi oikeudenmukainen.

Perustelut oppilaitoksissa järjestettävälle näytölle

Työpaikoille ei pääse näyttämään osaamista. Erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat, joille on kirjattu erityisen tuen päätös ja suunnitelma, suorittavat useimmiten näyttönsä oppilaitosympäristössä.

Yleistyksen oikaisupyynnöistä

Toimikunnalla on ollut yksi oikaisupyyntö käsiteltävänä. Tästä ei voi tehdä suoria yleistyksiä.

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne

Toimikunta näkee, että osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelmien tilanne käytännön työkaluna on kohtalaisen hyvä.

Henkilökohtaistamisen toteutuminen käytännössä

Henkilökohtaistamisen toteutuminen toteutuu melko hyvin opiskelijapalautteen mukaan.

Millaisia yleistettäviä havaintoja on tehty

Vuosityöaika haastaa koulutuksen järjestämisen opettajien työajan resurssoinnin vuoksi, eli opetustyöhön on vähemmän aikaa. Nuorilla ja aikuisopiskelijoilla on hyvin erilaiset tuen tarpeet, ja nuoret tarvitsevat selvästi enemmän oppilaitosopiskelua ennen kuin ovat valmiita työelämään. Toimikunta keskusteli, onko ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suhteen tapahtunut muutosta siinä, kuinka kiinnostavina ne koetaan.

Hyvät käytännöt

Koulutuksen järjestäjien on tärkeä huolehtia arvioinnin dokumentaatiosta, jotta asiakirjat varmistaisivat opiskelijan oikeusturvan toteutumisen.

Kehittämiskohteet järjestäjien toiminnassa

Kehittämiskohteena mainitaan oppilaitoksissa arvioinnin dokumentaation selkeyttäminen jossakin määrin.

Arvioijien ammattitaidon ja puolueettomuuden varmistaminen osaamisen arvioinnissa.

Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet

Havaintona on, että yhteisiä tutkinnon osia ja niiden osa-alueita voisi integroida enemmän ammatillisten tutkinnon osien näyttöihin. Yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet arvioivat niihin kelpoiset arvioijat. Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden opettajille tulisi luoda mahdollisuuksia jalkautua työelämään entistä enemmän.

Toimikunta on havainnut, että maahanmuuttajataustaisilta opiskelijoilta saattaa yhteiset tutkinnon osat ja niiden osa-alueet jäädä suorittamatta. Ongelma on, että koko perustutkintotodistus jää heiltä saamatta. Myös muillakin peruskoulun päättäneillä, joilla ei ole maahanmuuttajataustaa, niin voi olla suuria vaikeuksia suoriutua yhteisistä tutkinnon osista. Herää kysymys mihin kansalaisten perustaidot ovat hävinneet?

Yleissivistävässä työelämätietyoudessa tulisi käsitellä esille nousseet kevytyrittäjyyteen liittyvät ongelmat ja väärinkäytösten mahdollisuus. Palkan muodostuminen on syytä käydä selkeästi läpi. Nämä asiat tulee ottaa esille koulutuksessa/opinnoissa, eli yhteisessä tutkinnon osassa Yhteiskunta ja työelämäosaaminen, osa-alueissa Työelämässä toimiminen ja Yrittäjyys ja yrittäjämäinen toiminta.

Tutkintojen perusteiden toimivuus

Pohdintoja

Tutkinnon perusteiden työelämävastaavuus

Rakennusalalla tutkinnon perusteet vastaavat kohtalaisen hyvin työelämässä tarvittavaa osaamista. Myös pintakäsittelyalalla tuntuu vastaavan myös hyvin. Tutkinnon perusteet ovat aikanaan jo lähdetty kehittämään työelämää vastaavaksi. Osaaminen on pysynyt melko samana työelämässä.

Valinnaisuuden toteutuminen tutkintojen suorittamisessa

Valinnaisuus toteutuu riittävästi toimikunnan toimialueen tutkinnoissa, myös koulutusosalta toiselle.

Lisäohjeistuksen tarpeet tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksista tai ammattitaidon osoittamistavoista

Toimikunta kiinnittää huomiota arvioijien perehdytykseen liittyen arviointiin. Oppilaitokset varmistavat arvioijien perehdytyksen, että arvioijat ovat sisäistäneet miten arviointi tehdään. Näyttöjen tasalaatuisuutta tulisi edistää, jotta arviointi olisi mahdollisimman oikeudenmukainen.

Kokemukset tutkinnon perusteiden toimivuudesta

Tutkinnon perusteet toimivat kohtalaisesti. Tutkinnon osat ovat osittain kovin laajoja osaamispisteiden osalta. Pitäisi myös harkita tutkinnon osien pilkkomista pienempiin osiin.

Yleiset havainnot työelämäpalautteesta

Havaintojen mukaan keskiarvot olivat ihan hyvät, toisaalta niissä oli jonkin verran hajontaa. Esimerkiksi perehdytys näyttöjen arviointiin ei ollut saanut korkeita keskiarvoja kaikkien koulutuksen järjestäjien osalta.